

Algiri sebek Áp-tÁse.

Contributed by hajásmester

2007. January 25. Thursday 18:37

Last Updated 2009. November 14. Saturday 10:27

There are no translations available

A hajás Áp-tÁsÁnek egy internetrÁl letÁltÁtt terv alapjÁjn kezdtem hozzÁj, a cikkben az eddig megszokott mÁsdon, "IÁpÁsrÁ-l-ÁpÁsre" mutatom be a hajás Áp-tÁsÁt.

2005 novemberÁben kezdtem el egy algÁ-ri sebek Áp-tÁsÁt F. Chapman terve alapjÁjn. A terv itt IÁjthatÁ, az internetrÁtÁltÁttem le, Ás egy digitÁlis mÁsolÁs ÁzernÁl nyomtatattam ki 1: 50 mÁretÁrnyban. A rajzon az eredeti IÁptÁk van adva svÁd, angol Ás francia IÁjbban, ebbÁl kell ÁjtszÁjmolni metrikus mÁrtÁkre.

RÁviden a hajásÁpus tÁrtÁnetÁbÁl: barbareszk kalÁzok fejlesztettÁk ki a XVII szd. elejÁn a fÁldkÁzi tengerei gÁj, a tÁzerÁ fokozÁsa ÁrdekÁben, megtartva az evezÁ hasznÁjat lehetÁsÁgÁt, Ás hasznÁjtÁjk a XIX szd. kÁzepÁi Ájtette a spanyol Ás a francia haditengerÁszet is. Nem csak hadi, de kereskedelmi forgalomban is elÁfordult. Az Áp-tÁsÁ szokÁjsos lamellÁjs ÁsszerakÁs mÁdszerrel indult, a terv alapjÁjn megrajzoltam a gerinc Ás borda sablonokat ezeket papÁ-rbÁl kivÁjgtam Ás az alaplemeze tapÁtaragasztÁval ráragasztottam, ez a mÁdszer sokkal pontosabb kivÁjgÁst biztosít, mint a szokÁjsos karbon papÁ-ros ÁjtmÁsolÁjs. ÁrdekessÁgÁp elmondom, hogy a bordasablonok kidolgozÁjsÁ szÁjmÁ-tÁgÁpet hasznÁltam, a rajzokat scanneltem, kettÁvÁjgtam, tÁkrÁztem, majd Ájra illesztettem, ez Ágy sokkal pontosabb eljÁrÁs mind a fÁloldal karbon papiros ÁjtmÁsolÁjsa. Persze ez egy tÁrelemjÁtÁk, mert ahhoz hogy pontosan illeszkedjen, szÁksÁg van a scannelÁs utÁjn egy-kÁt fokos forgatÁsra, Ás a scannelÁsnÁl is el kell talÁjni a megfelelő bontÁst ahhoz, hogy a mÁret ne vÁltozzon. Mivel a bordarajz a palÁjnközött mÁreteket adja meg ebbÁl a palÁjnk vastagsÁgÁt - nÁjlam 1mm - le kellett venni. A lamellÁjk kivÁjgÁsa utÁjn a papÁ-rt lemosÁjssal eltÁvolÁtottam, a hajás vÁzÁjt ÁsszeÁllÁtottam, Ás a gÁrbÁleteknek megfelelően lecsiszoltam. VigyÁjni kell arra is, hogy a hajás elejÁn Ás vÁgÁn, ahol a vÁ-zvonal hajÁjsa nagy, a bÁvÁlÁ oldalon megfelelő rÁjhagyÁssal dolgozzunk, kÁlÁjben a palÁjnkna nem lesz megfelelő a felfekvÁse.

Az Áp-tÁs korai fÁjzÁrÁl nincs kÁp, mert akkor mÁg nem volt digitÁlis gÁp, ezÁrt csak szÁbeli beszÁjmolÁst. A gerinclemezt kiszabÁjÁj a gerincet figyelmen kÁ-vÁl hagytam, az csak kÁsÁbb kerÁl felragasztÁsra. EzutÁjn kÁvetkezett a fedÁlzet palÁjnközÁjsa, majd a mellvÁdet tartÁ bordÁjk elkÁszÁ-tÁse, ehhez egy tartÁkeretre volt szÁami a sÁlya hosszÁjra csavarozott kÁt fÁggÁleges, a felsÁ rÁszÁn a mellvÁd Á-vÁnek megfelelően ledolgozott rÁteglemez bÁl Ás az erre szÁgezt vÁ-zsintes tartÁlemezbÁl Ájlt, aminek kÁzepÁt a mellvÁd felsÁ vonala szerint kivÁjgtam, a bordÁjk helyÁn kis bevÁjgÁsokat alkalmaztam. A bordÁjkat ezekbe illesztve a fedÁlzethez ragasztottam. EzutÁjn a kÁtoldali ÁjgyÁ fedÁlzet kÁvetkezett. HasonlÁan oldottam meg az orr Ás a tat Áp-tÁsÁt is.

Mivel a hajás nem kittbÁl ÁpÁl a megfelelő nyersanyag elÁteremtÁsrÁl magamnak kellett gondoskodni, a bordÁjkat Á gerinclemezt kÁ-sÁrletkÁppen - sokaknak talÁjn megdÁbbentÁ mÁsdon -5 mm-es laminÁjlt padlÁbÁl kÁszÁtettem, tÁkÁletesen bevÁjlt, kissÁ nehÁz fÁrÁszelni, de csiszolni annÁj kÁjnyebb Ás a palÁjnközÁjs utÁjn semmi nem IÁj belÁle. A tÁbbi anyag vÁrtÁs bÁkk, ami rÁgi kiselejtezt irodabÁtorokbÁl szÁjrmazik, valamikor mÁg fÁbÁl gyÁrtott azokat. Marjai is ezt ajÁjnlotta. Sajnos a kÁszlet lassan kimerÁl. A feldolgozÁshoz kell nÁhÁjny alapgÁp, amit mÁj bemutattam egy korÁbbi cikkben. A bordÁjzatra egy rÁteg palÁjnk kerÁl, 1mm vastagsÁgÁ, 4mm szÁles, 120 mm hosszÁ csÁ-kokbÁl, de a vÁgeken természetesen elkeskenyednek, szÁlesednek Ás rÁvidÁlnek a szÁksÁg szerint felrakÁs a kÁvetkezÁ, a mÁretre vÁjgott palÁjnkot vÁzbe Ájztattam, Ágy nagyon kÁjnyen hajlik. Az ÁlÁt Ás a kÁzt bordÁjkat faipari ragasztÁval bekentem, a kÁt vÁgÁt pedig pillanat ragasztÁval ragasztottam, majd megfelelő hÁmÁrsÁkletekre beÁllÁtott vasalÁval a helyÁn szÁjrtÁttam, Ágy tÁkÁletesen idomul a felÁle, a ragasztÁ kÁtÁ zavarja, sÁt elÁsegÁ-ti, hogy az anyag nedves. Arra kell nagyon vigyÁjni, hogy a bordÁjk kÁjt a vasalÁt ne nyomjuk erÁsen, mert a palÁjnk akkor belapulhat. A szÁgezt Ás ennÁl a mÁretÁjnyÁj megvalÁsÁthatatlan, kÁpzeljÁk el, e cm-es szÁgfej a maketten 50- szer kisebb, 0,4 mm lenne.

Ásjabb kÁpek az Áp-tÁsrÁl:

Â

A továbbiakban kevesebb szöveg lesz, az Áp-tás folyamatát inkább kövekben szeretném bemutatni.

{mospagebreak title=2.rész}

A cikk első részét azzal zártam, hogy az Áp-tás további folyamatjáról is beszámoló cikket fogok megjelentetni a lap hasábjain. Nos elérkezett az a pillanat, amikor azt hiszem, ezt érdemes megtennem.

Következzen először néhány távlati kép:

A hajás Áp-tás famunkáiban semmi olyan nem volt, amit mások már ne ártak volna meg, úgyhogy azzal nem foglalkozom. A festéshez nincs valami nagy örökem, és főleg is tőle, mert ha ekkor az ember elront valamit, azt már lehet kijavítani. Ágy érzem most se nagyon remekeltem, először azt gondoltam, hogy csak pácolok és lakkozok, de a pácolás után olyan foltos volt a hajás oldal, hogy visszatértem a festéshez. Nem tudom, mások hogyan csinálják, nekem ez a pácolás sose jött be. A festés után, a festett és natúr részeket egyaránt matt fényű, hígított lakkal ecseteltem aranyozás volt a legkellemetlenebb, mert a festék olaj bázisú volt, beszívórgott a maszkolás alá, és ráadásul napok kellett várni mire megszáradt.

Á

Á
Á

Á%os nÁhÁny kÁzeli kÁp:

Á
Á

Á
Á

Ami azt illeti fÁnykÁpÁsznak se vagyok igazÁn valami nagy tehetsÁg, sose sikerÁl igazÁn jÁ kÁpeket kÁszÁ-teni. tÁ sÁtÁt, vagy tÁ vilÁgos, vagy Áletlen, Ás mindig Áppen ott van ÁrnyÁk, ahol nem kellene.

ValÁszÁ-nÁ± a vaku a fÁ bÁnÁs, Ás termÁszetes fÁnyben biztosan jobb lenne, de hÁjt egy panelban hol van termÁs fÁny.

Ebben az ÁllapotÁban a hajÁst mÁjr csaknem teljesen kÁsz, mÁg a tatsÁtor vÁzÁjt kell elkÁszÁ-teni, Ás a taffelÁpÁ-tmÁny oldalÁra, az ÁgyÁ° lÁ'Ások alÁ jÁjn mÁg mindkÁnt oldalon 6db dÁ-szÁ-tÁ' tÁjbla, ami sajnos a terv kidolgozva, arra nekem kell valamifÁle arabeszket kiÁtlenem. De ezeket majd csak kÁsÁ'bb fogom megcsinÁjni, kell valami vÁjltozatossÁig a munkÁjban.

Áopp ezÁrt most ÁttÁrek az Ágyuk elkÁszÁ-tÁsÁre. Kell 4db elÁ'renÁzÁ' 12 fontos, 16 db oldalra nÁzÁ' 6 fontos, Á fontos a taffelÁpÁ-tmÁnyre, Ágyhogyl lesz mivel foglalkozni az elkÁvetkezendÁ' tÁli estÁken. Azt, hogy mikÁpp gyÁrt mÁg nem dÁntÁttem el, valamikor kÁ-sÁrleteztem ÁlomÁntÁssel, nos akkor nem valami jÁl sikerÁlt, most Ájra megprÁbÁlom, ha nem jÁjn be, akkor esztergÁlyozom fÁbÁl, mert fÁmesztergÁjm nincs.

TehÁjt valÁszÁ-nÁ±leg januÁjr is lesz mÁjr, mire a kÁvetkezdÁ' rÁsz sorra kerÁlhet, addig is mindenkinek jÁ ÁpÁ-tÁst.

hajÁsmester

{mospagebreak title=3. rÁsz}

Jácskáján megkésve, aminek okairól nem akarok írni, folytatom a sebek áprós-társának bemutatását, ami az ügyek elkészítéséről szól. Ez annak is komoly munka, aki ehhez megfelelő gépekkel rendelkezik, hájt még az olyannak, aki ehhez semmi sincs. Mit tehet? Elkészítette, ha van hozzá egy alkalmas ismerős, vagy készen megvárja, vagy valahogy megkészd vele.

En ezt csináltam. Először próbálkoztam az alomintéssel. Köt probléma adódott, az alom felhúléte túl durva lett még talán le lehetett volna csiszolni, de az intécsbe nem tudtam megfelelően készpontos furatot készíteni. Furat nélkül az ügyös meg semmilyen.

Esztergálni fűző, csak ez maradt, mert ehhez egy eszközt otthon is össze lehet barkácsolni. Mint ezt itt.

Az alapja egy falpra ragasztott műanyagcsigákra, aminek fejébe egy levágott fejű facsavart fogtam, vele szembe tartva csigák egy L alakúra állítottam a lapba szűlyesztett jütök villanymotor tengelye. Egy készmasztás lemez kész. Túl sokat nem akartam vele bajlódni, ezért csak ideiglenesen lett ragasztva az egysz pillanatszerűtől. Megelőző vastagságú fa db-él levágtam az alapanyagot, a köt végébe szűkséges vastagságú fűzővel befűző egyik felét behajtottam a facsavarba, a másikat a villanymotor tengelyére húztam és máj indul is az esztergályozás. A furat készpontos lett. A köt csigák egybeesésének a pontossága nem olyan fontos, mert a kész is kőzzel kell vezetni. Az elkészült ügyös oldalát árttam és egy vékony db-él levágott csapot vertem bele. Most máj csigák bronz szál-akr-ll festékekkel kellett lefesteni és kész. Persze nem olyan ítványos mint a fém, de ha jól megőzzük a fémbeél esztergályozott ügyös sem éppen tökéletes másolata a korabeli ívegeknek. Itt mindenféleképp a precizitás lenne a jés, de házilag kivitelezhetetlen.

Az ügyőtalpak elkészítéséhez az itt ítható fém sablont készítem. Ezt egy megfelelő vastagságú ra elkészítésemre, egy krokodil csipesszel ragasztottam, a szabad végénél satuba szorítottam, a hozzáírhatható részen lombfűréssel körbe vágtam, aztán tés reszeléssel kiigazítottam, majd kivéve a satuból a másikat oldalánál befogtam és megmunkálva befejeztem. A kerekeket a csigákhoz hasonlóan mádon esztergályoztam, az összeragasztás megkésztése nem okozott, ahogy a tengelyek elkészítéséről sem. Aztán pácolás, és a csigák felhúléte a lafettára. Itt a szűgnek el kell írni, mert a ívben beverhetetlen, vagy mindent szétrepeszt. Hogy miért nem festetem párosra az ügyőtalpakat? Mert úgy gondoltam, ez egy kalászhajás, ráadásul berber, és nem valószínű, hogy mindenben készvettök az európai szokásokat.

Az ügy felrakása a fedélzetre nem jelentett igazán nagy munkát, mert a tervbe teljesen nyilvánvaló, hogy fixre voltak készve és nem rendelkeztek vontató készletekkel, azaz nem lehetett elre hátra mozgatni őket. Akkor hogyan írták? Nos a korán íthajolva, ami nem lehetett valami kellemes elfoglaltság egy ítkészlet hevőben. Azért volt mindez, mert a mozgatáshoz nem volt elég hely. Ezért nincs ügyőablak sem.

Végül a hűny kőp a hajásról, melyen máj rajta van a tájtor vésza, és a taffelőp-tmány oldaldő-sze is. Ez fű kifaraghatatlan volt. Ezt az egyszerű dő-szt vékony rőzdrőtből hajlítgattam és aranyfestéssel ellátva, az oldallapok ragasztottam, nem éppen a legjobban sikerült.

Á

Â Ezek a képek kiss  jobbak mint az előzőek, mert természetesen f nyben készültek,  s megtanultam azt is, hogy a felbontással nem szabad dolgozni, mert ez olyan hatást kelt, mintha nagy t  alá helyzen nk a haj t, ami  gy a részletekben már nem valami szép képet mutat. A képélesség még mindig nem a legtökéletesebb.

Az építésben már jóval előbbre tartok, a vitorlákat megvarrtam, most készülnek a vitorla rudak. A befejező cikkem fog sz lni.

 cedv zzlettel: hajómester

 

{mospagebreak title=4.r sz} 

Ebben a részben a vitorlázat elkészítéséről, a k t lfon sr l, a haj ra való felszerelésről tájékoztatom az

Megfigyeltem, a haj  p t sr l sz l  cikkek nem sokat foglalkoznak ezzel a t m vel, ezért a bemutatást most b veszem az előző részekhez képest.

 

A hajó vitorl zata az alábbi tervrajz szerint k sz l t 

Â

Â

Ez egy spanyol sebek vitorla tervezete, de mivel a hajlák 80 %-ban megegyezik az algák-ri sebekkel, a vitorlájzat is bizonyára hasonlák volt.

Â

A vitorlájzat szák-nákhez a rozsdavárás szák-nt választottam, ami Mediterráneumban elágaggák elterjedt volt, ahogy az ták korabeli festménynen is láthaták. A kalákzok fállákttákbb kedvelták ezt a balákák szint, ami májr a látváknyákival fálelmet keltett. Kák-szák-tákshoz legjobb a sokat hasznáklt, agyonmosott pamutvákiszon. Ebben a szák-nben nem volt, ezákrt ákat kelle váksákrolnom, de a felhasználákis eláktt jáák forráák vák-zben alaposan kifákztem, ami csákkkentette a merevákágák. Az alákbbiakban tatvitorla elkák-szák-tákákot lákthatjuk

Â

Â

A vitorla kiszabákshoz a tervrajzák májsolatot kák-szák-tettem egy papák-rlapra. Erre rákrajzoltam a beszégák-sre száknt káktszeri felhákshoz 10 mm-t. Ez az anyag vastágákíták fá¼gg, a vastagabb anyagnák tákbbet, a vákkonyabbnák kevesebbet kell. A vitorlacsák-kok varrááksi vonalait is ákbrákzoltam, ami megkáknnák-ti majd a továkbbi munkák. Ez a szabáksminta.

Á váksznat kemáknyák-ták's vák-zbe ákztattam, majd finoman kivasaltam. Etták'l a vákszon merev lesz, ami megkáknnák-ti ács pontosabbák teszi a szabákst. A szabáksmintákjt a vákszonra helyezve, nákhákny ponton ragaszták szalaggal a vákszonhoz rákgzák-tve, puha, 2B-s, tompa hegyák± ceruzákival ács egy vonalákval elákgeztem a kákrrberajzólákst. A szabáksmintákjt az anyagrák levákve, a hiáknyzák rácszeket kiegák-szák-tettem Arra is figyelni kell, hogy az anyag szákvvák-si vonalai megfelelák'essenek. Ezt kák¼láknnák-sen a hákromszákkg alakák vitorlákknákjl lehet elszákni.

A kákvetkezák' lácpák-sben varráákágákkal vák-gigvarrtam a vitorlacsák-kokat imítákák vonalat, majd jáák ácles ollákval kákrrbev. a rajzot. A vitorla hosszabb oldaláknl pontosan a szabáksi vonal mentákon, a tákbbi rácszen kb. olyan 2 cm rákhagyákssal. Ez azákrt kell, nehogy a kák-sák'bbiek soráknl kellemetlen meglepeták-sben legyen rácszák¼nk azákltal, hogy nem lesz elegendák' anyag. A felhákst, a varráákst az anyag háákzákdik. Az utolsák oldal beszégák-sákónáknl nem biztos, hogy az eredetileg rajzolt vonalon adja ki a megfelelák' alakot, ezákrt minden beszégák-s uták a szabáksmintákval ellenák'rizzák¼k, ács ha kell, a rajzot másdosák-tjuk. A sablonrák termák-szetesen a májr beszegett oldal rákháksták fá¼lák levákjuk.

Â

Â

Â
Â

A hosszabbik oldal mentén megkezdtem a beszélgetést. Ennek első lépéseket a vitorla szegélyét bevezetem, azt a felhajtási vonalra fektetve egy 15 cm hosszú fémlemezt, forrasztással a csatlóval felereltem rajta a kábelre és a rőszletet a szájra vasaltam. Lépésekenként ilyen módon végigmentem a vitorla oldalán. Ezt megismételtem újra a második felhajtással is. Ekkor már nem vizeztem, mert a víz az első felhajtás visszaegyenesedik. Ha a gyesegek voltak, a vitorla szegélye teljesen egyenes fog adni.

Á

Á

Aztán varrásokkal végigvarrtam, majd a többi szegélyt megismételtem ezeket a lépéseket. Előtte persze a felhajtási vonal mentén levágtam. Az első vitorla kivételével minden szegély pontosan a vonalra került, ott kissé igazítani kellett. Ilyen okok miatt, ezért mindig a hosszanti varrások cső-kokra merőleges oldalt hagyjuk utolsónak, mert nem mutat valami jóval, ha az oldal nem párhuzamos a cső-kokkal. Ez a leírás természetesen csak a latin vitorlára igaz, más alakoknál más a szabály.

Lehet más módszer is. A behajtandó félre egy maszkoló cső-kot ragasztunk. Ilyenkor a vízszint nem vizezzük. A felhajtás ugyanúgy történik, mint az előző esetben, vasalással a cső lemezzel. Végül a ragasztó cső-kot lefejtjük a behajtást véglegesre vasaljuk. A cső-k leszedése meglehetősen macerás, ha ugyanis nem vagyunk átvatosak, a szőlőszőlőket magával viszi az anyag rojtos lesz. Ezért nem szoktam alkalmazni, annak ellenére, hogy sokkal pontosabb eredményt érhet el vele, mint az előzőben leírt módszerrel. Ha valaki kissé merev vitorlaszövet akar, a papírt akár szegélyben is hagyhatja,

A vitorlájukra még egy erősítő cső-kot is kellett varrni a fogószálak kábeleket számára. Ez úgy készült, hogy egy 10 mm vízszintes cső-kot oldalánál 3-3 mm-t felhajtottam kábelzár, a vitorlára rajzolva a felvarrás helyét, 5 cm-ként technokorodragasztottam, majd levartam. Ez volt a legnehezebb.

Aztán a kész vitorlát újra jóval kimostam, és átvatosan kivasaltam. Ez az átvatos azt jelenti, hogy a vasalás csak a helyére kerül, nem hűtjük, mert ekkor a vitorla olyan mértékben deformálódik, hogy kezdhetjük el a munkát a munkát.

A vitorláját kábelzárrel is el kell látni. Ezek a szegélykötések a fogószálak kábeleket. A fogószálak kábeleknél jelentkező gyakori probléma, a kábeleket vissza állnak, gyakran természetellenes pozícióba vesznek fel. Ezen ön is segíthet, hogy a végül egy csepp ragasztással a kábelhez.. A többi munkát nem akarom részletezni, mert az egy szakkönyvet is megírtam.

Miután elkészültek a vitorlák nekikezdtem a vitorla rudaknak. Ezt a sorrendet mindenkinek ajánlom, mert a vitorláját a legnagyobb igyekezettel sem sikerül mindig pontosan varrni, és ha a kész vitorlák rövidnek bizonyul az nagy bosszúság. Az OBI-ban vásárolt barna rudakból faragtam ki ezeket megfelelő alakra és méretre. Az első és a vízszintes rudat darabokból készült. A rudakat erősen hűtött barna festékkel szívtattam.

A kárpitosi munkákat nem akarom részletezni, mert erről is rengeteg az irodalom. A kárpitoszat a tervrajz és a hajászási kárpitoszat alapjain kárpítható.

A kárpitteleket Á-gy fontam. Primitív, mint minden magam készítetté gép, de jó munkák.

Á
Á

Á

A kárpittelek anyaga Anchor nevű horgoláscső. Kapható 10, 20, 40, 60, 80 átmérőű vastagságban. Az ettől vastagabb kárpitteleket persze sodorni kell. Ezek kombinációjából viszont rengeteg sok máret hozható ki, olyan sok, amennyire nincs is szükség. Mivel csak fehér szálban kapható a festés kikerülhetetlen volt. Ez a használati utasítást kárpítozó egyszerű dolog. Az állókárpitoszathoz barna ruhafestéket használtam. Mivel a gombolyag egyben nem festhető, motring kárpítoztam beléle úgy, hogy a dohányzó asztal szálára tekertem, hogy össze ne gabalyodjon több helyen csőrnél. Lazán átkárpítottam, aztán festettem, szárítottam, majd egy papírhengerre csavartam. A futókárpitoszat festéséhez alábbi keveréket használtam. Egy dl vízben megfőzök 2 db teafiltert, 2 kávéskanálnál kávéot és egy csipetnyi szárga ruhafestéket teszek bele, ezzel egy tejeskávés szálnál készíthetem. A fonalat egyszerűen átházom az oldaton, papírhengerre csavarom és szárítottom, úgy ahogy a kárpítozó.

Egy jó tanács. A kárpitteleket mindig a sodrás elött fessék meg.

Kárpítozó a hajás kárpitoszatról és vitorlázásról.

Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á
Á
Á

Á
Á

Â
Â

Â
Â
Â
Â

Â

Eredetileg úgy terveztem, hogy ez lesz a befejező rész, de nagyon sok munka van még hozzá. Olyanok, mint a csónak, a horgony, evezők stb, ezért ez a rész nagyon hosszú lenne. Így gondoltam, hogy az eddigi részt most ismertető további munkáim pedig egy újabb cikket írok majd.

Huszár László